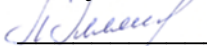

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Циклова комісія з соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з навчальної роботи

 Людмила ІЛЛЯШЕНКО

«27» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

підготовки фахового молодшого бакалавра
освітньо-професійна програма **СОЦІАЛЬНА РОБОТА**
галузь знань **23 СОЦІАЛЬНА РОБОТА**
спеціальність **231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА**
мова навчання: українська
статус дисципліни: обов'язкова

Чернігів - 2024

Робоча програма з дисципліни «Загальна психологія» складена на основі освітньо-професійної програми Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, - «27» серпня 2024 р. - 12 с.

Розробники:

Анна ПУСТОВОЙТ

викладач вищої кваліфікаційної категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з соціальної роботи

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

Голова циклової комісії

Дмитро КАЗІМІРОВ

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

Голова методичної ради

Людмила ІЛЛЯШЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 23 Соціальна робота	Нормативна	
Змістових модулів – 4	Спеціальність: 231 Соціальна робота	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 150		2-й	
		Семестр	
		3-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача фахової передвищої освіти – 5,4	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	20 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	16 год.
		Самостійна робота	
		42 год.	44 год.
		Вид контролю:	
		Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування у здобувачів фахової передвищої освіти знань щодо закономірностей людської психіки та протікання психічних процесів, етико-психологічних особливостей ділового спілкування.

Передумови вивчення дисципліни «Загальна психологія»: до початку вивчення дисципліни здобувачі фахової передвищої освіти повинні мати загальні знання з базових предметів загальноосвітньої підготовки.

На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається дисципліна «Соціальна психологія».

Завдання дисципліни: набуття у здобувачів фахової передвищої освіти вміння аналізувати психологічні прояви людської особистості й на основі цього аналізу будувати свої стосунки з оточуючими.

На основі знань здобутих при вивченні дисципліни «Психологія» у здобувачів фахової передвищої освіти формуються наступні **компетентності**:

- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- СК 4. Здатність розуміти соціально-психологічні явища, процеси становлення, розвитку та соціалізації особистості;
- СК 12. Здатність дотримуватися етики професійного спілкування і стандартів соціальної роботи.

3. Очікувані результати навчання

Під час вивчення дисципліни «Загальна психологія» здобувачі фахової передвищої освіти мають досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання передбачені освітньо-професійною програмою:

- РН 6. Використовувати технології соціальної діагностики, профілактики, корекції із застосуванням сучасних форм та методів професійної діяльності.

У підсумку здобувачі фахової передвищої освіти повинні

знати: визначення психології, її предмет, завдання, структуру та методи, основні проблеми, суть і методи психологічних досліджень, основні етапи дослідження, види наукових спостережень, суть методів опитування й експерименту в психологічному дослідженні, визначення психіки та свідомості, психічні форми освоєння дійсності, суть понять «особа», «особистість», «індивідуальність», типи нервової діяльності, типи темпераменту та риси й властивості характеру, психологічні особливості спілкування;

вміти: розпізнавати типи темпераменту, особливості характеру людини і використовувати ці вміння у ділових стосунках та професійному напрямі.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до психології

Тема 1. Поняття психології, її предмет і завдання (РН 6)

Поняття про психологію як науку. Теоретичні та прикладні завдання психології. Психологія в системі наук про людину і суспільство.

Психіка людини як предмет психології. Основні завдання психології. Структура сучасної психологічної науки. Методи психології. Значення знань психології людини для фахівця. Джерела психологічних знань та галузі психології.

Тема 2. Сучасні методи соціально-психологічних досліджень (РН 6)

Співвідношення між фундаментальною та прикладною психологією.

Суть і методи психологічних досліджень. Етапи психологічного дослідження.

Наукове спостереження та його види: включене і невключене, відкрите і приховане, тематичне і епізодичне, суцільне і вибіркове тощо.

Методи опитування в психології: бесіда, анкетування й тестування. Експериментальні дослідження в психології, їх переваги та недоліки.

Методи вивчення документів як допоміжний метод дослідження психологічних явищ.

Змістовий модуль 2. Психіка та її психічні процеси.

Тема 3. Пізнавальна функція психіки. Пам'ять (РН 6)

Поняття про психіку та сигнальні системи, поведінку людини та свідомість.

Пізнавальні процеси і професійна діяльність. Характеристика пізнавальних процесів. Індивідуальні властивості пізнавальних процесів, форми їх виявлення. Поняття про психічні стани, їх ознаки

Відмінність психіки людини від психіки тварини.

Пам'ять. Види й форми пам'яті. Розвиток професійної пам'яті. Типи пам'яті: наочно-образна, словесно-абстрактна, проміжна. Шляхи, прийоми і засоби покращення людської пам'яті.

Тема 4. Мислення: види, властивості (РН 6)

Мислення – вища форма пізнавальних процесів як опосередковане та узагальнене відображення дійсності. Значення мислення та його типи. Засоби активізації мислення. Формування професійного мислення.

Тема 5. Регулятивна функція психіки. Увага (РН 6)

Увага як вибіркова спрямованість і зосередженість психічної діяльності. Функції уваги. Види уваги і їх характеристика. Властивості уваги: стійкість, переключення, обсяг, розподіл, зосередженість (концентрація). Увага як стан свідомості, її функції та фізіологічні основи. Види уваги за спрямованістю та активністю свідомості. Статичні та динамічні властивості уваги. Проблема неувважності, її причини та способи подолання.

Тема 6. Емоційно-вольова сфера психіки. (РН 6)

Основні якості волі як психічного явища. Функції волі: стимулююча, спрямовуюча, контролююча, захисна. Вольові якості особистості: первинні (сила волі, наполегливість, витримка); вторинні (рішучість, сміливість, упевненість); третинні (відповідальність, дисциплінованість, принциповість, діловитість, ініціативність). Безвілля, його причини і боротьба з ним. Самовиховання волі. Основні напрямки розвитку волі.

Види емоцій та почуттів. Види емоцій та почуттів. Здатність людини регулювати своїм емоційним станом. Функції емоцій і почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів (види емоцій): власне емоції, афекти, пристрасті, настрої, стрес, позитивні, негативні, стеничні, астеничні. Види почуттів: моральні, інтелектуальні, естетичні, практичні. Вираження емоцій і почуттів (експресія).

Любов як емоційне почуття.

Класифікація і різновиди почуттів. Загальні властивості: якість, інтенсивність, тривалість.

Тема 7. Афективна сфера особистості. Уява (РН 6)

Поняття про уяву. Призначення уяви, цінність уяви, види уяви. Процес створення образів уяви. Види уяви: довільна уява, мимовільна уява, репродуктивна уява, творча уява, мрія, аглютинація, гіперболізація, схематизація, типізація.

Тема 8. Сприймання, відчуття: види, властивості (РН 6)

Функції сприймання. Явище апперцепції. Основні властивості образів сприймань: предметність, константність, цілісність, категоріальність. Класифікаційні характеристики сприймань. Різновиди сприймань. Сприймання простору, часу, руху, форми. Ілюзії сприймань. Індивідуальні особливості сприймань.

Поняття про відчуття. Походження відчуттів. Індивідуальні особливості людських відчуттів. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Види, властивості, закономірності відчуттів.

Чуттєве пізнання, відчуття, аналізатор, ексторецептори, інтерорецептори, пропріорецептори, чутливість, поріг чутливості, адаптація, сенсibiliзація, синестезія.

Тема 9. Штучний емоційний інтелект (РН 6)

ШІ термін, який використовується у психології для опису феномену, що виникає при спостереженні за поведінкою людини та її впливом на інтелектуальні здібності. Штучний інтелект поєднує в собі дві складові - "штучність" і "інтелект". Недоліки ШІ. Основні шляхи дослідження ШІ.

Змістовий модуль 3. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Тема 10. Психологія особистості (РН 6)

Особа, особистість та індивідуальність, характеристика та співвідношення. Джерела й природа активності особи. Спрямованість особистості та її форми: потреби, інтереси, ідеали, життєва мета, самосвідомість, звички та переконання. Структура особистості.

Тема 11. Поняття про здібності та їхню природу (РН 6)

Поняття про інтереси та здібності. Ознаки здібностей. Структура здібностей. Різновиди здібностей. Здібності і особистість. Формування і розвиток інтересів та здібностей.

Тема 12. Поняття про темперамент та його типи (РН 6)

Поняття про темперамент. Типи вищої нервової діяльності та темперамент. Темперамент і особистість. Роль темпераменту в трудовій діяльності і навчальній діяльності. Методи діагностики темпераменту. Поняття про характер. Структура характеру, його типи та формування.

Значення темпераменту й властивостей характеру для професійної діяльності фахівця.

Розв'язання ситуацій із визначення темпераменту й характеру людини та шляхів врахування їх особливостей під час вирішення професійних питань.

Тема 13. Поняття про характер та його провідні риси (РН 6)

Поняття характеру. Типи акцентуації характеру. Роль характеру у професійній діяльності. Властивості особистості, співвідношення його з темпераментом та особистісними утвореннями (зокрема, спрямованістю), структура характеру, формуванні характеру. Роль виховання та самовиховання у формуванні характеру особистості. Норма, патологія та акцентуації характеру.

Змістовий модуль 4. Трудова та комунікативна діяльності особистості

Тема 14. Діяльність як форма активності особистості (РН 6).

Поняття про діяльність, її складові. Види трудової діяльності працівників сфери обслуговування.

Психологічні особливості трудової діяльності. Професійні знання, вміння та навички. Чинники професійної придатності. Психологічні чинники працездатності.

Створення сприятливого психологічного клімату в колективі.

Тема 15. Психологія спілкування (РН 6).

Психологічні основи спілкування.

Побутове і ділове спілкування, мета й особливості, зміст, форми, структура, етапи та механізм.

Сприйняття й розуміння в процесі спілкування. Психологічні механізми сприйняття: соціальна стереотизація (фактори переваги, вищого ступеня привабливості й ставлення до нас, ідентифікація, емпатія та рефлексія). Спілкування як комунікація.

Тема 16. Психологія невербальних засобів спілкування (РН 6).

Засоби комунікації: вербальні й невербальні (невербальна поведінка людини). Класифікація невербальних засобів спілкування: кінетика, просодика, екстра лінгвістика, такесика, проксемика. Спілкування як взаємодія. Орієнтація на контроль та орієнтація на розуміння. Контакт.

Тема 17. Конфлікти та шляхи їх розв'язання (РН 6).

Поняття конфлікту та його конфліктогени. Причини виникнення конфліктів. Фактори, види, прояви конфлікту. Класифікація конфлікту. Позитивні і негативні сторони конфлікту. Стратегії та основні шляхи розв'язання конфліктів.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р.
Змістовний модуль 1. Вступ до психології				
1. Поняття психології, її предмет і завдання	8	2	2	4
2. Сучасні методи соціально-психологічних досліджень	14	4	2	8
Разом за змістовим модулем 1:	22	6	4	12
Змістовний модуль 2. Психіка та її психічні процеси				

3. Пізнавальна функція психіки. Пам'ять	8	2	2	4
4. Мислення: види, властивості	6	2		4
5. Регулятивна функція психіки. Увага.	8	2	2	4
6. Емоційно-вольова сфера психіки	6	2		4
7. Афективна сфера особистості. Уява	8	2	2	4
8. Сприймання, відчуття: види, властивості	6	2		4
9. Штучний емоційний інтелект	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 2:	52	14	8	30
Разом за III семестр:	74	20	12	42
Змістовний модуль 3. Індивідуально-психологічні особливості особистості.				
10. Психологія особистості	9	2	2	5
11. Поняття про здібності та їхню природу.	8	2	2	4
12. Поняття про темперамент та його типи	10	2	2	6
13. Поняття про характер та його провідні риси.	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 3:	37	8	8	21
Змістовний модуль 4. Трудова та комунікативна діяльності особистості.				
14. Діяльність як форма активності особистості	9	2	2	5
15. Спілкування як основний засіб комунікації	10	2	2	6
16. Психологія невербальних засобів спілкування	10	2	2	6
17. Конфлікти та шляхи їх розв'язання	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 4:	39	8	8	23
Разом за IV семестр:	76	16	16	44
Разом:	150	36	28	86

6. Теми семінарських занять

№ з/ п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття психології, її предмет і завдання	2
2	Сучасні методи соціально-психологічних досліджень	2
3.	Пізнавальна функція психіки	2
4.	Регулятивна функція психіки	2
5.	Афективна сфера особистості	2
6.	Штучний емоційний інтелект	2
Разом за III семестр:		12
7.	Психологія особистості	2
8.	Поняття про здібності та їхню природу.	2
9.	Поняття про темперамент та його типи	2
10.	Поняття про характер та його провідні риси	2
11.	Діяльність як форма активності особистості	2
12.	Спілкування як основний засіб комунікації	2
13.	Психологія невербальних засобів спілкування	2
14.	Конфлікти та шляхи їх розв'язання	2
Разом IV семестр:		16
Разом:		28

7. Самостійна робота

№ з/ п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття психології, її предмет і завдання	4
2	Сучасні методи соціально-психологічних досліджень	8
3	Пізнавальна функція психіки. Пам'ять	4
4	Мислення: види, властивості	4
5	Регулятивна функція психіки. Увага	4
6	Емоційно-вольова сфера психіки. Уява	4
7	Афективна сфера особистості	4
8	Сприймання, відчуття: види, властивості	4
9.	Штучний емоційний інтелект	6
Разом за III семестр		42
10	Психологія особистості	5
11	Поняття про здібності та їхню природу.	4
12	Поняття про темперамент та його типи	6
13	Поняття про характер та його провідні риси	6
14	Діяльність як форма активності особистості	5
15	Спілкування як основний засіб комунікації	6
16	Психологія невербальних засобів спілкування	6
17	Конфлікти та шляхи їх розв'язання	6
Разом IV семестр:		44
Разом:		86

8. Перелік питань до заліку

Питання рівня А (репродуктивний рівень)

1. Дайте визначення психіки і перерахуйте психічні процеси, властивості й стани.
2. Проаналізуйте будову і функції нервової системи людини і її базового елемента – нейрону.
3. Вкажіть основну мету бесіди та її основні форми.
4. Дайте визначення поняттю відчуття.
5. Проаналізуйте будову аналізатора.
6. Перерахуйте загальні властивості відчуттів.
7. Дайте визначення поняттю сприйняття.
8. Поясніть основні властивості людського сприйняття.
9. Дайте визначення поняттю пам'ять.
10. Дайте визначення поняттю мислення.
11. Назвіть чотири основні властивості людського мислення, що відрізняють його від мислення тварини.
12. Дайте визначення мовлення як психічного явища (процесу) і поняття.
13. Назвіть основні мовні функції і процеси.
14. Дайте визначення поняттю уява.
15. Назвіть основні види уяви і коротко опишіть їхню специфіку.
16. Дайте визначення поняттю і процесу уваги.
17. Виділіть первинні функціональні особливості уваги.
18. Охарактеризуйте властивості уваги.
19. Проаналізуйте причини виникнення емоцій.
20. Назвіть три рівні прояву емоційних станів.
21. Назвіть основні типи темпераменту і дайте їм характеристику.
22. Дайте визначення поняттю характер.
23. Перерахуйте властивості характеру й поясніть їхню суть.
24. Дайте визначення поняттю здібності.

25. Поясніть сутність психологічного поняття задатки.

Питання рівня В (алгоритмічний рівень)

1. Опишіть структуру і функції людського мозку людини.
2. Назвіть і порівняйте до психічне і психічні різновиди реагування живих істот.
3. Проаналізуйте основну відмінність між методами спостереження й експерименту.
4. Назвіть основні відмінності сприйняття і відчуття.
5. Наведіть приклади видів пам'яті за критерієм тривалості збереження інформації.
6. Дайте опис етапів мислення при вирішенні
7. Опишіть місце розташування і функції трьох основних мовних центрів головного мозку.
8. Вкажіть основні етапи розвитку письмового мовлення.
9. Наведіть приклад, опис прийомів активної уваги.
10. Обґрунтуйте неможливість їхнього використання при ослабленні контролю свідомості.
11. Опишіть вищі емоції людини (почуття).
12. Опишіть фізіологічні основи емоцій.
13. Дайте характеристику існуючих у психології підходів до визначення структури характеру.
14. Дайте визначення цьому поняттю.
15. Охарактеризуйте структуру здібностей.

9. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні (лекція, бесіда, пояснення, розповідь, діалог), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (письмові та усні вправи, навчальні практикуми).
2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальна дискусія, створення ситуації у процесі викладання, опора на життєвий досвід здобувача освіти.
3. Методи контролю і самоконтролю у навчанні: усний, письмовий, тестовий, програмований, самоконтроль, самооцінка.

10. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний:

- усний контроль (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване, репродуктивне, реконструктивне, творче);
- письмовий контроль (контрольна робота, диктант);
- тестовий контроль (тести відкритої форми, тести закритої форми);
- самоконтроль.

Підсумковий контроль: залік.

Задля реалізації принципу диференціації та індивідуалізації навчання контроль проводиться з використанням різнорівневих завдань.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти застосовується 12-бальна шкала.

За 12-бальною шкалою оцінюються навчальні досягнення здобувачів фахової передвищої освіти:

- що навчаються на I-II курсах на основі базової загальної середньої освіти;
- що навчаються на II курсі за скороченим терміном навчання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти на базі БСО.

I. Початковий рівень

1 бал - здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються здобувачем освіти окремими словами чи реченнями.

2 бали - здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.

3 бали - здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

II. Середній рівень

4 бали - здобувач освіти володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.

5 балів - здобувач освіти володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину.

6 балів - здобувач освіти може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки.

III. Достатній рівень

7 балів - здобувач освіти здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень.

8 балів - здобувач освіти вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.

9 балів - здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

IV. Високий рівень

10 балів - здобувач освіти виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем.

11 балів - здобувач освіти вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.

12 балів - здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

12. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Загальна психологія» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Соціальна робота/ Укл.: Анна ПУСТОВОЙТ. - Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2023.
2. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Загальна психологія» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Соціальна робота / Укл.: Анна ПУСТОВОЙТ. - Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2023.
3. Методичні вказівки до самостійних занять з дисципліни «Загальна психологія» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Соціальна робота / Укл.: Анна ПУСТОВОЙТ. - Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2023.

13. Рекомендована література

Базова

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. [текст] навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 388 с Режим доступу: <https://files.znu.edu.ua/files/TSUL/0041000.pdf>
2. Варій М.Й. Загальна психологія: навч. посібник /для студентів психол. і педагог. спеціальностей. 2 - ге видан., випр. і доп. Київ: «Центр учбової літератури». 2007. - 968с. - Режим доступу: http://document.kdu.edu.ua/info_zab/053_425.pdf

3. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. – 172 с Режим доступу: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/pidruchnyk-2018-kolobych-R7.pdf>
4. Загальна психологія: навч. посіб. / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. Київ: ЦУЛ, 2012. Книга. - 296 с.
- Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5201025/>
5. Загальна психологія: підручник / О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. К.: Каравела, 2011. 464 с.
- Режим доступу: <http://librarium.freehostia.com/human/psychologija/10/zagalna-psihologiya-skripchenko.html>
6. Загальна психологія: Хрестоматія: реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ: Каравела, 2008, 2012. – 640 с.
7. Ільїна, Н. М. Загальна психологія: теорія та практикум: навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2011. 352 с.
- 8 Москалець В. П. М82 Загальна психологія [текст]: підручник. / В. П. Москалець. – К. Ліра-К., 2020. – 564 с. . – 320 с. Режим доступу: <https://lira-k.com.ua/preview/12628.pdf>

Допоміжна

1. Аносова, А. В. Комунікативна культура в сучасній педагогічній практиці : навч.-метод. посіб. / Департамент освіти і науки Київ. обл. держ. адмін., Київ. обл. ін-т післядиплом. освіти пед. кадрів, 2017. 168 с.
2. Бондарчук, О. І. Психологічні умови попередження професійного стресу та професійного вигорання керівників освітніх організацій : спецкурс для слухачів очно-дистанц. форми навч. в сист. післядиплом. пед. освіти / О. І. Бондарчук [та ін.] ; Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти. К. : Ун-т менедж. освіти НАПН України, 2015. 32 с.
3. Болотнікова І. В. Науково-історичні витоки становлення української педології та психології / Практична психологія та соціальна робота. 2002. №9–10. с. 104 – 106.
4. Інжиєвська, Л. А. Психологія сексуальності : навч.-метод. комплекс / Л.А.Інжиєвська ; Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти, Ін-т менеджменту та психології. К. : [Ун-т менедж. освіти], 2014. 44 с.
5. Мілютіна, К. Л. Психологія міжкультурної комунікації : навч. посіб. / К. Л. Мілютіна, М. В. Максимов. К. : Віпол, 2014. 256 с.
6. В.В. Волошина, Л.В. Долинська, С.О. Ставицька, О.В. Темрук. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. — К.: Каравела, 2005. - 280 с. Режим доступу: https://medcoledg.ucoz.ru/Likspr/psiholog/zagalna_psihologija6praktikum-v.v.voloshina.pdf

14. Інформаційні ресурси

1. <http://uk.wikipedia.org>
2. www.culonline.com.ua
3. <https://westudents.com.ua>